

tikus határozottsággal. Vajjon azt akarja-e mondani, hogy a művészet ellensége az erkölcsi tökéletességnek? Aligha! Hiszen ez a nagyon is élesen beállított ellentét a munka végén valami kibékítő harmóniában oldódik fel. Csak az a baj, hogy ez a megoldás alig pár mondatnál van elintézve, egy-két halvány ecsetvonással odacsapva, és az egész munkának a művészet destruáló hatását hangsúlyozásával szemben elégtelen kifejezésű. Mintha az írónak e kibékítő ellennehezéke sehogyszem tudná a munka legnagyobb részének mondanivalóját a szándékolt harmóniába egyensúlyozni. Elvégre hiszen értjük, hogy mit akart a szerző mondani, de mintha az elrendezés, a hangsúly ökonómiájával nem rendelkeznek eléggé. Különös, hogy a részletekben ennyire tudatosnak látszó művész a teljességben ilyen rapszódikusan elnagyolt.

A munkának azonban a végső — hogy úgy mondjuk — artisztikus szárnyszegettsége mégsem tudja az olvasót hálátlaná tenni azokkal a finom szépségekkel szemben, amelyek az egész mű olvasása közben gyönyörködtették.

Galamb Sándor.

A szerzetesség története. A Szent István Társulat a „Szent István Könyvek” kiadásával a múlt és jelen egyetemes érdekű problémáinak, melyek hazánk társadalmi életét irányították és a jelennek is mozgató erői, katolikus világnézeti alapon a tudomány mai állásának megfelelő feldolgozására és ismertetésére vállalkozott. E célt szolgálja Balanyi Györgynek az említett sorozatban megjelent munkája is: A szerzetesség története, amely a kijelölt célhoz és a rendelkezésre álló szűk keretekhez képest elég szerencsésen oldja meg feladatát. Vázolva a szerzetesség kezdeteit, rámutat a keleti népeknél is jelentkező hasonló irányú törekvésekre. De nem ezből, hanem az akkori társadalmi viszonyokból s főleg az új krisztusi hit tanításából eredeztetni a szerzetességet, mely inspirációt az egyiptomi remetességből merít évszázadokon át. Az intézményes szerzetesség nyugaton, a római szellem befolyása alatt jött létre. A tökéletesedés vágyától vezetve, egyének lemondanak vagyónukról, családról és akaratról, hogy Istennek tetsző életet éljenek. Szegénység, szüzesség és engedelmesség: a szerzetesség jellegzetes is-

mertetőjelei. Míg a szemlélődő életre fogékonyabb keletiek nagyobb súlyt helyeznek az önsanyargatásra, a nyugati, az európai szerzetesség idők folyamán a népneveléssel kapcsolja össze a kontemplatív életet, s így a külvilággal való érintkezést megtalálván, maradandóvá lesz. A kor szelleme hozza létre a Szent Benedek-rendet, a hitetlenek elleni harcok közt születnek meg a lovagrendek, a városi élet kialakulása pedig a kolduló rendeket hívja életre. A szerzetesi eszményt számtalan rend igyekszik megvalósítani. A fejlődés folyamán természetesen néha bajok is jelentkeznek, de az egyház mindig azok kiküszöbölésén fáradozik. Luther és Kálvin reformátóri működése is tisztító hatással van a katolikus egyházi életre. Régi szerzetesrendek, melyek már nem felelnek meg hivatásuknak, eltűnnek a porondról és helyükbe az újkor szerzetesei, a „szabályozott” papok lépnek, kik közül nagyobb elterjedtségre a jezsuiták és piaristák örvendenek. A 18. század végén egész Európán áthömpölygő hitelenség sem tudja végleg megsemmisíteni a szerzetesi intézményt, mely a 19. században éli renaissance-át, fényes bizonyosságául annak, hogy maga a szerzetesség még nem túlhaladott intézmény. Újabbán azonban valamennyi rend a kulturális téren való működésre rendezkedik be, részint az oktatás, részint a betegápolás, részint a hitejlesztés terén szolgálván az egyetemes kultúra előmozdítását.

Balanyi munkája igazolni látszik azt a felfogást, hogy a szerzetesség nem közvetlenül az egyház céljainak előmozdítása végett jött létre, azonban szervezetével fejlődésének további folyamán mégis önkéntelenül az egyház egyik pillérévé vált. Ami a munka beosztását illeti, a szerző nem időrendben, hanem típusok szerint ismerteti az egyes rendeket, s a típusokon belül csak a férfi-rendekkel foglalkozik. Balanyinak az egész munka folyamán sikerült összeegyeztetnie a tudomány követelményeit a népszerű előadás előnyeivel s így laikusok is élvezettel olvashatják.

Lukcsics Pál.

Voinovich Géza: Madách Imre és az Ember tragédiája. (Franklin.) Változatlan újra-nyomatása az 1916-ban megjelent tanulmánynak, melyet akkor a bíráló nagy tetszéssel